

CZĘŚĆ III

STARTEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY SZUDZIAŁOWO

W rezultacie prac nad Strategią zidentyfikowano 3 strategiczne cele rozwoju Gminy, odzwierciedlające oczekiwania mieszkańców, uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne oraz wykonane analizy, a przede wszystkim wkład wszystkich osób zaangażowanych w proces planowania strategicznego. Celom tym przyporządkowano - prowadzące do ich zrealizowania - cele bezpośrednie. Te natomiast posłużyły jako punkt wyjścia do określenia Strategicznych Programów Gospodarczych, to jest programów realizacji konkretnych przedsięwzięć na poziomie operacyjnym (ich pełny wykaz zawiera Część IV Strategii), przynoszących rozwiązania konkretnych problemów i zagadnień determinujących rozwój obszaru Gminy.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi im celami bezpośrednimi / operacyjnymi /:

Cel strategiczny A.

Stymulowanie rozwoju lokalnego sektora gospodarczego w celu zwiększenia dochodów mieszkańców i budżetu Gminy, oparte na wykorzystaniu położenia Gminy

Gmina Szudziałowo obszarem tworzącym konkurencyjne warunki rozwoju przedsiębiorczości, terenów wiejskich, wykorzystującym położenie przygraniczne do rozwoju szerokiej współpracy

Cel A wskazuje na znaczącą rolę rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz potrzebę opracowania zadań realizacyjnych, nakierowanych na restrukturyzację rolnictwa, celem jego dostosowania do wymogów współczesności, w związku z przyjęciem Polski do Unii Europejskiej. Uwzględnia położenie geopolityczne naszego powiatu w kontekście wymiany międzynarodowej oraz wynikające z tego korzyści. Sąsiedztwo z innymi państwami (Rosja, Białoruś) w wymianie towarów i usług, a także nowoczesnej wymiany myśli technicznej i metod zarządzania, będących cenionym obecnie towarem na rynkach międzynarodowych jest jednym z priorytetowych celów. Ten kierunek ma, pomimo zawirowań gospodarczych i politycznych, dużą przyszłość, stąd też będzie się kłaść nacisk na utrzymanie więzi (przez organizowanie misji gospodarczych, inicjowanie i udział w targach i inne inicjatywy) we wzajemnej wymianie handlowej. Przeobrażenia społeczno-ekonomiczne, jakim podlegała Polska w mijającej dekadzie, a zatem i nasz powiat, będą wpływać stymulująco na partnerów zagranicznych po wschodniej i północnej stronie naszego regionu, przyczyniając się do wzmocnienia tam instytucji i mechanizmów demokratycznych i gospodarki rynkowej.

Cel strategiczny A jest wyrazem troski o lokalny sektor gospodarczy jako źródło miejsc pracy i bogacenia się mieszkańców Gminy. Korzystne położenie w niedalekiej odległości od Białegostoku stymuluje jedną z najważniejszych funkcji Gminy, to jest miejsca lokalizacji podmiotów gospodarczych, o szerszym niż lokalny zakresie działalności.

Dlatego należy tworzyć infrastrukturalne i instytucjonalne warunki dla lokowania przedsiębiorstw we wszystkich miejscowościach przyległych do zachodnich granic Gminy. Przebiegająca przez teren Gminy droga wojewódzka do przejścia planowanego granicznego w Wojnowcach i Krynkach stanowiąca o atrakcyjności inwestycyjnej obszaru, powoduje skupienie większości podmiotów gospodarczych wzdłuż jej przebiegu, co należy wykorzystać poprzez możliwie maksymalne rozszerzenie terenów przeznaczonych pod inwestycje przemysłowo – usługowe, jak również obsługę ruchu tranzytowego w kierunku do i od granicy państwa. W związku z atrakcyjnością inwestycyjną tych terenów oraz widocznymi już tendencjami „uciekania z miasta na wieś”, można w perspektywie średniookresowej oczekiwać wzrostu zainteresowania obszarami Gminy jako miejscem lokalizacji budownictwa indywidualnego na potrzeby osób zawodowo związanych z Białymstokiem i Sokółką . W tym celu należy tereny te przygotować w zakresie planistycznym i infrastrukturalnym pod przyjęcie budownictwa indywidualnego.

Cel A.1. Rozwój możliwości lokalizacyjnych dla działalności gospodarczej.

- Nabywanie gruntów z odpowiednim wyprzedzeniem do realizacji inwestycji
- Planistyczne przygotowanie terenów pod zabudowę indywidualną
- Uzbrojenie terenów
- Rozwój możliwości lokalizacyjnych dla działalności gospodarczej

Cel A.2. Wzmocnienie bazy ekonomicznej :

- Rozwój rolnictwa
- Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego
- Tworzenie i poprawa funkcjonowania instytucji obsługujących produkcję i rynek rolny
- Zagospodarowanie ugorów i odłogów
- Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

Cel A 3 Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej

- Rozwój infrastruktury obsługi ruchu tranzytowego wzdłuż trasy do Krynok i Wojnowiec
- Zorganizowanie systemu informacji turystycznej
- Promocja walorów i produktu turystycznego regionu
- Właściwe wykorzystanie walorów przyrodniczych ekoturystyki i upowszechnianie sprawdzonych sposobów rozwijania agroturystyki

Cel A 4 Modernizacja i rozbudowa istniejącego potencjału produkcyjnego i usługowego oraz budowa nowego ukierunkowana na minimalizację negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze

- Rozwój systemu transportowego
- Rozwój systemu energetycznego.

Cel strategiczny B

Zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszaru Gminy poprzez nowoczesną zarządzanie oraz kompleksowe i równomierne wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego.

Obszar Gminy Szudziałowo jest zróżnicowany pod względem pełnionych funkcji oraz istniejących uwarunkowań rozwojowych. Celem nadrzędnym jest, aby te różnice zostały wykorzystane jako przewagi konkurencyjne, ponieważ rozwój zawsze wynika z różnorodności i zmian zachodzących w przestrzeni. Zostanie to osiągnięte poprzez usprawnienie metod zarządzania Gminą, prowadzące do równoważenia rozwoju obszaru, przy prowadzonym dialogu ze społecznością lokalną i aktywnym udziale mieszkańców. Istniejące wyposażenie w podstawową infrastrukturę techniczną należy stale dostosowywać do rosnących i zmieniających się potrzeb mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich Gminy. W zakresie rewitalizacji tych obszarów szczególny akcent zostanie położony na umożliwienie dostępu do usług oraz infrastruktury edukacyjnej i form życia kulturalnego. Wszystkie te działania będą skorelowane z ochroną najważniejszego – poza mieszkańcami - zasobu Gminy, którym jest czyste i nie zdegradowane środowisko naturalne.

to budowa i modernizacja sieci dróg, wodociągów i kanalizacji, sieci telefonicznej, energetycznej i dostępność innych mediów, warunkuje także wzrost atrakcyjności inwestycyjnej względem innych powiatów w kraju, a przez to tworzenie dobrego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości. Postęp ten nie może się odbywać kosztem środowiska przyrodniczego, dlatego też będzie się promować technologie przyjazne środowisku, w ślad za czym pójdą środki pomocowe.

Przedstawione powyżej kwestie dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury technicznej w szczególny sposób będą oddziaływać na rozwój turystyki pobytowej i aktywnej, a także sportu masowego i wyczynowego oraz rekreacji wśród mieszkańców naszego powiatu.

Cel B.1. Rozwój infrastruktury technicznej :

- Rozwój systemów ciepłowniczych stosowanych do potrzeb rozwoju zagospodarowania i standardów ochrony środowiska
- Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę
- Rozwój systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków
- Rozwój usuwania i utylizacji odpadów stałych

Cel B.2. Rozwój infrastruktury społecznej :

- Rozwój lokalnej bazy oświatowej i zapewnienie szerokiego dostępu do usług oświatowych na terenie gminy
- Poprawa warunków życia i stworzenie drogi awansu dla lokalnej społeczności

Cel B.3. Usprawnienie metod zarządzania Gminą :

- Podwyższenie dochodów Gminy poprzez pozyskanie środków finansowych z bezzwrotnych źródeł finansowania , ze szczególnym uwzględnieniem środków przed akcesyjnych i pomocowych Unii Europejskiej
- Kreowanie rozwoju Gminy poprzez uporządkowaną politykę inwestycyjną

- Podwyższenie jakości świadczonych usług komunalnych poprzez określenie rzeczywistych kosztów funkcjonowania służb publicznych oraz wykonywanych przez nie zadań oraz przy zastosowaniu systemu ocen według kryteriów efektywności i rentowności
- Podwyższenie jakości i zapewnienie efektywności ekonomicznej świadczonych usług komunalnych

Cel B.4. Ochrona zasobów środowiska naturalnego:

- Opracowanie i realizacja programów rozwoju zrównoważonego i ochrony środowiska
- Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej
- Prowadzenie zrównoważonej gospodarki łowieckiej
- Prowadzenie zrównoważonej gospodarki rolnej

Cel strategiczny C

Gmina Szudziałowo obszarem rozwoju infrastruktury społecznej, stosownie do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz wielokierunkowej edukacji i rozwoju kultury z poszanowaniem odrębności narodowych, kulturowych i religijnych.

Podłoże w realizowaniu podstawowej potrzeby, jaką dla każdego człowieka jest praca. Tworzenie nowych miejsc zatrudnienia jest zadaniem niezwykle pilnym w drodze do podniesienia ogólnego standardu życia w naszym powiecie, warunkującego zwiększenie jego konkurencyjności na tle innych regionów kraju. Cel ten kładzie też nacisk na kultywowanie tradycji i kultury w sferze materialnej i duchowej. Wskazuje na potrzebę stworzenia warunków dla powszechnej dostępności do dóbr kultury, kształcenia, opieki medycznej i społecznej. Grupa tych osób stanowi bezpośredni potencjał osobowy dzięki posiadanym umiejętnościom teoretycznym i praktycznym. Dążenie do aktywnego zarządzania posiadanymi zasobami ludzkimi w celu łagodzenia skutków bezrobocia w różnych miejscach powiatu, a także stwarzanie szans na przekwalifikowanie i podtrzymanie aktywności zawodowej jest jednym z najważniejszych celów w kontekście restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa. Dzięki tym przemianom uwolnione zostaną nowe zasoby ludzkie wymagające racjonalnego wykorzystania w sferze produkcji i usług na rzecz rolnictwa i małych społeczności wiejskich i miasteczkowych. Wiązać się to będzie z długotrwałym procesem przekwalifikowywania osób odchodzących bezpośrednio z rolnictwa i stworzeniem mechanizmów wspierających rozwój drobnej przedsiębiorczości wiejskiej za sprawą szkoleń i doradztwa, preferencyjnych kredytów, poręczeń kredytowych, a także inkubatorów przedsiębiorczości wiejskiej i powiązania całego systemu ze środkami przedakcesyjnymi i akcesyjnymi w przypadku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Realizacja projektów na rzecz społeczeństwa informacyjnego otworzy szanse na tworzenie nowych miejsc pracy na terenach wiejskich. Należy wskazać na wielką rolę, jaka przypada samorządom lokalnym w tworzeniu warunków do budowy społeczeństwa informacyjnego, jako strategicznego kierunku ich myślenia o przyszłości.

Przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom jest wyzwaniem bardzo trudnym, bowiem nasza cywilizacja niesie ze sobą, oprócz niezaprzeczalnych pozytywnych wartości, wiele zagrożeń dla funkcjonowania jednostki oraz całych grup społecznych. Przeciwstawianie się tym zjawiskom w momencie ich zidentyfikowania jest o wiele trudniejsze i kosztowniejsze niż poświęcenie sił i środków na działalność zapobiegawczą. Znaczącą rolę w tej dziedzinie odegra środowisko rodzinne, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe najbardziej wpływają

na ukształtowanie się postaw moralnych i respektowania zasad obowiązujących w społeczeństwie

Podstawowym celem szeroko pojętej pomocy społecznej jest zapewnienie opieki osobom w podeszłym wieku, niepełnosprawnym, bezradnych w sprawach życiowych (z powodu różnych uwarunkowań psychospołecznych) oraz dzieci i młodzieży .

Idealnym rozwiązaniem jest podniesienie aktywności zawodowej społeczeństwa, pełna rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych i eliminacja patologii w rodzinie. Biorąc pod uwagę sytuację wyjściową, nawet przy intensywnych, połączonych działaniach w tym kierunku wszystkich powołanych do owych zadań instytucji i organizacji, efektów należy oczekiwać w odległej perspektywie czasowej. Do czasu osiągnięcia powyższych efektów założone cele należy realizować przez:

- zapewnienie opieki instytucjonalnej osobom w podeszłym wieku oraz niesprawnym, pozbawionym opieki lub objętych nią w niewystarczającym zakresie,
- przystosowanie środowiska fizycznego do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- propagowanie wszelkich form rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, dostępnych dla społeczności powiatu,
- zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

Z uwagi na ograniczone w stosunku do rzeczywistych potrzeb, środki finansowe należy aktywnie poszukiwać możliwości dofinansowania z innych źródeł (fundacje, udział w programach rządowych). Również podjęcie szerokiej współpracy ze wszystkimi podmiotami, które w swych programach działania koncentrują się na pomocy socjalnej, pozwoli na większe wykorzystanie posiadanych w środowisku lokalnym zasobów finansowych, rzeczowych i ludzkich.

Rozwój opieki zdrowotnej jest ściśle powiązany z przekształceniami wynikającymi z reformy systemu ochrony zdrowia oraz reformy administracyjnej państwa. Nadrzędnym celem działań na rzecz ochrony zdrowia jest dążenie do poprawy stanu zdrowia społeczeństwa oraz jakości życia. Cel ten można osiągnąć realizując szeroko pojętą profilaktykę i promocję zdrowia (zmiana stylu życia, kształtowanie środowiska sprzyjającego zdrowiu) oraz zwiększając kontrolę i odpowiedzialność za własne zdrowie. Działania w tym zakresie muszą być inicjowane przez pracowników służby zdrowia, ale do realizacji należy pozyskiwać całe społeczeństwo. Ważnym kierunkiem rozwoju opieki zdrowotnej jest dążenie do zapewnienia równego dostępu do świadczeń zdrowotnych wszystkim mieszkańcom powiatu zgodnie z ich potrzebami (dzieci, młodzież, kobiety w ciąży, osoby starsze, niepełnosprawne). W tym celu należy:

utrzymać obecną bazę szpitali i jednostek opieki ambulatoryjnej - wzbogacić wyposażenie w aparaturę i sprzęt medyczny,

dokształcać personel w zakresie poprawy jakości usług medycznych

W związku ze zmniejszającymi się funduszami na ochronę zdrowia wskazane jest prywatyzowanie usług zdrowotnych oraz pozyskiwanie funduszy z innych źródeł – stowarzyszenia, fundacje czy organizacje pozarządowe.

Jest to bezsprzecznie troska o zachowaniem tradycji, a przez to tożsamości narodowej i kulturowej mieszkańców naszego powiatu. Ochrona dziedzictwa kulturowego to nie tylko delegacja ustawowa, ale również moralny obowiązek pielęgnowania tradycji narodowej i jej niematerialnego jak i materialnego dorobku, a także przekazanie go w jak najlepszym stanie przyszłym pokoleniom. Powiat sokólski jest bogatym pejzażem kultury, cechującym się różnorodnością narodową, wyznaniową, bogactwem obrzędowości, tradycji i obyczajów. Ta bogata mozaika wielokulturowości ma znaczący wpływ na promocję powiatu jako obszaru atrakcyjnego

Cel C 1 Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego z zachowaniem jego tożsamości :

- Kultywowanie tradycji w życiu zbiorowym
- Rozwijanie towarzystw oraz organizacji działających na rzecz lokalnego środowiska
- Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego / historyczne zespoły urbanistyczne , obiekty zabytkowe /
- Wspieranie działań i inicjatyw kulturalnych
- Wspieranie i promocja twórczości , edukacji i oświaty kulturalnej

Cel C 2 Wspieranie rozwoju kultury fizycznej i sportu oraz bazy sportowo – rekreacyjnej :

- Utrzymanie , rozbudowa istniejących , budowa nowych obiektów sportowych
- Wspieranie działań zmierzających do rozwoju kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży
- Promowanie i upowszechnianie sportu masowego

Cel C 3 Tworzenie warunków do rozwoju edukacji ekologicznej , turystyki i rekreacji :

- Wytyczenie i odpowiednie zagospodarowanie szlaków turystycznych
- Realizowanie przedsięwzięć promocyjnych
- Organizacja czasu wolnego młodzieży
- Rozwój turystyki weekendowej i pobytovej , mała retencja .

Cel C 4 Doskonalenie opieki medycznej i społecznej

- Zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznej
- Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej
- Poprawa dostępności do opieki medycznej

PODMIOTY STRATEGII ROZWOJU

Zgodnie z wprowadzoną nową strukturą władzy wyróżnić można następujące podmioty działań strategicznych:

- administracja rządowa na poziomie centralnym i wojewódzkim odpowiedzialna za przestrzenną spójność kraju i powiązania międzynarodowe oraz realizację nadrzędnych celów ogólnospołecznych dotyczących ochrony najwyższych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz infrastruktury technicznej/ zabezpieczającej funkcjonowanie komunikacji i gwarantującej zasilanie energetyczne; polityka rządu powinna stwarzać warunki do zachowania równowagi pomiędzy minimalizacją dysproporcji regionalnych a stymulacją rozwoju/ wykorzystując specyficzne walory poszczególnych regionów;
- administracja samorządowa na poziomie wojewódzkim odpowiedzialna za rozwój gospodarczy i społeczny województwa zgodny z uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi regionu oraz aspiracjami społeczeństwa/ a także za konsolidację struktur osadniczych/ kontynuację tradycji i ogólny rozwój cywilizacyjny;
- administracja samorządowa na poziomie powiatu odpowiedzialna za obsługę ludności na poziomie ponadlokalnym/ sprawność funkcjonowania infrastruktury technicznej i społecznej w skali powiatu oraz koordynację wspólnych działań gmin;

- administracja samorządowa na poziomie gminy odpowiedzialna za kształtowanie 'podstawowych warunków życia w zakresie zamieszkania/ pracy/ usług i wypoczynku angażując do realizacji tych zadań pomocnicze jednostki samorządowe.

W ustroju demokratycznym głównym podmiotem mechanizmu rozwoju jest społeczeństwo obywatelskie działające poprzez dobrowolnie tworzone i samodzielne struktury organizacyjne o zróżnicowanych celach i zakresie działania.

Podmiotami współdziałającymi na wszystkich poziomach planowania są liczne i nadal rozwijające się instytucje oraz organizacje polityczne, społeczne i zawodowe.

Do instytucji pozarządowych działających na rzecz rozwoju zalicza się:

- agencje rozwoju regionalnego i lokalnego/ których zadaniem jest zapewnienie przepływu informacji, prowadzenie studiów i analiz, pośrednie lub bezpośrednie wspieranie przedsiębiorczości oraz promocja regionu/ miast i lokalnych producentów;
- fundacje celowe nastawione na rozwój różnych dziedzin życia (ekologia, zdrowie/ edukacja) lub wyróżnionych obszarów (miasta/ ziemie/ obszary problemowe);
- ośrodki innowacji i przedsiębiorczości tworzone w celu wzmoczenia aktywności indywidualnej i wdrażania nowych technologii i form zarządzania;
- instytucje doradcze/ informacyjne i szkoleniowe zajmujące się kształceniem i doskonaleniem zawodowym dostosowanym do potrzeb lokalnych oraz udzielaniem porad ekonomicznych/ finansowych i prawnych;
- stowarzyszenia gospodarcze i izby zawodowe mające na celu integrację środowisk pracowników i pracodawców aby wspomagać realizację wspólnych przedsięwzięć/ obronę własnych interesów i doskonalenie zawodowe;
- stowarzyszenia kulturowe i naukowe/ promujące i upowszechniające różne dziedziny sztuki i wiedzy; mają one różne programy i zasięg terytorialny; ich wspólną cechą jest społeczne zaangażowanie na rzecz rozwoju/ co przyczynia się do wyzwolenia ofiarności i inicjatywności oraz pomnożenia dorobku materialnego i duchowego;
- instytucje promocyjno-handlowe wspierające kontakty podmiotów gospodarczych w skali lokalnej/ regionalnej/ krajowej i międzynarodowej/ poprzez organizację wystaw/ targów/ seminariów oraz działalność wydawniczą;
- podmioty życia gospodarczego/ wśród których na pierwsze miejsce wysuwają się duże zakłady przemysłowe oraz dynamicznie rozwijające się małe i średnie przedsiębiorstwa reprezentowane przez izby gospodarcze;
- stopień ich zaangażowania uzależniony jest od ogólnej sytuacji regionu/ a także od postaw zarządu i załóg subiektywnie oceniających własne położenie.

Zakres działań tej złożonej struktury podmiotowej należy postrzegać przez pryzmat specyfiki gminy Szudziałowo oceniając zarówno zakres samodzielności podmiotów regionalnych i lokalnych jak i stopień niezbędnej interwencji administracji rządowej.

CEL A 1- rozwój możliwości lokalizacyjnych dla działalności gospodarczej	A1.1 –nabywanie gruntów z odpowiednim wyprzedzeniem do realizacji inwestycji	
	A1.2 – planistyczne przygotowanie terenów pod zabudowę indywidualną	A1.2.1-Planistyczne przygotowanie terenów pod zabudowę A1.2.2- budowa infrastruktury komunikacyjnej
	A1.3 – uzbrojenie terenów	A1.3.1 –Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą A1.3.2 – Uzbrojenie terenów dla budownictwa indywidualnego
	A1.4 – rozwój możliwości lokalizacyjnych dla działalności gospodarczej	A1.4.1 – Kumulacja zasobów pod kątem zabezpieczenia kompletności oferty inwestycyjnej Gminy A1.4.2 – Pro – inwestycyjna polityka Gminy A1.4.3 – Polityka przestrzenna sprzyjająca lokalizacji działalności gospodarczej

CEL A 2 – wzmocnienie bazy ekonomicznej	A2.1-rozwoj rolnictwa	A2 .1.1- rozwój gospodarstw wysokotowarowych A2.1.2- doskonalenie systemu kształcenia rolników A2.1.3 - wdrażanie postępu biologicznego A2.1.4 – poprawa struktury obszarowej gospodarstw
	A2.2 – rozwój przetwórstwa rolno- spożywczego	A2.2.1 –rozwój i modernizacja przetwórstwa w oparciu o nowe technologie i innowacyjność
	A2.3 -poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej	A2.3.1 – porady dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą A2.3.2 – informacje na temat dostępnych programów pomocowych oraz możliwościach i sposobach korzystania z instrumentów wsparcia A2.3.3 technologie informatyczne dla przedsiębiorstw
	A2.4- zagospodarowanie ugorów i odłogów	A2.4.1 Rekultywacja terenów powyrobiskowych
	A2.5 –tworzenie i poprawa funkcjonowania instytucji obsługujących produkcję i rynek rolny	A2.5.1 informacje o dostępnej na rynku ofercie finansowania zewnętrznego A2.5.2 -udzielanie informacji o targach , wystawach A2.5.3 kojarzenie partnerów gospodarczych

CEL A 3 – podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej	A3.1- rozwój infrastruktury obsługi ruchu turystycznego	A3.1.1 – Budowa parkingów A3.1.2 – Ograniczenie hałasu
	A3.2 – zorganizowanie systemu informacji turystycznej	A3.2.1 – Inwentaryzacja zasobów i atrakcji turystycznych Gminy oraz ich prezentacja w sieci Internet
	A3.3- promocja walorów i produktu turystycznego regionu	A3.3.1 Polityka promocyjna Gminy A3.3.2 Wykorzystanie lasu i dziedzictwa leśnego jako główny produkt turystyczny
	A3.4- właściwe wykorzystanie walorów przyrodniczych ekoturystyki i upowszechnianie sprawdzonych sposobów rozwijania agroturystyki	A3.4.1 turystyka hobbystyczna – przyrodnicza A3.4.2 Turystyka wypoczynkowa A3.4.3 Turystyka pielgrzymkowa A.3.4.4 budowa domków i osad letniskowych
CEL A 4 -Modernizacja i rozbudowa potencjału istniejącego	A4.1 Rozwój systemu transportowego	A4.1.1 Modernizacja nawierzchni A4.1.2 Spójność i dostępność komunikacyjna Gminy – tworzenie Gminnego Systemu Komunikacji A4.1.3 Poprawa stanu dróg zarządzanych przez Gminę A4.1.4 Poprawa stanu dróg na których Gmina nie jest zarządcą
	A4.2 Rozwój systemu energetycznego	A4.2.1 -Modernizacja i rozbudowa sieci energetycznych A4.2.2 – budowa alternatywnych źródeł energii A4.2.3 - Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie

Cel B1 – rozwój infrastruktury technicznej	B1.1 Rozwój systemów ciepłowniczych	B1.1.1 Budowa ciepłociągu w Szudziałowie B1.1.2 Budowa gazociągu w Gminie
	B1.2 Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę	B1.2.1 Budowa wodociągu wiejskiego B1.2.2 Odprowadzenie wód opadowych i roztopów wiosennych z ulic B1.2.3 - Budowa stacji uzdatniania wody B1.2.4 - Budowa nowych ujęć wody
	B1.3 Rozwój systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków	B1.3.1 Kanalizacja sanitarna B1.3.2 Budowa oczyszczalni przyzagrodowych B1.3.3 pomoc przy budowie zbiorników na gnojówkę i gnojownicę oraz przy budowie płyt gnojowych
	B1.4 Rozwój usuwania i utylizacji odpadów	B1.4.1 Budowa wysypiska gminnego B1.4.2 Budowa grzebowiska B1.4.3 Utylizacja i selekcja odpadów B1.4.4 Gospodarka odpadami niebezpiecznymi
Cel B2 – rozwój infrastruktury społecznej	B2.1 rozwój lokalnej bazy oświatowej	B2.1.1 Modernizacja Gimnazjum B2.1.2 Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Szudziałowie
	B2.2 Poprawa warunków życia i stworzenie drogi awansu dla lokalnej społeczności	B2.2.1 Estetyzacja Gminy B2.2.2 Lokalna współpraca partnerska na rzecz rozwiązywania problemów rynku pracy B2.2.3 - realizacja programów aktywizacji zawodowej B2.2.4 --organizowanie krótkookresowego zatrudnienia

Cel B3 – Usprawnienie metod zarządzania Gminą	B3.1 Podwyższenie dochodów Gminy poprzez pozyskanie środków finansowych	B3.1.1 Pozyskanie inwestorów zewnętrznych B3.1.2 Budżet zadaniowy B3.1.3 Pozyskanie funduszy pomocowych
	B 3.2 Kreowanie rozwoju Gminy poprzez uporządkowaną politykę inwestycyjną	B3.2.1 -Wieloletni Program Inwestycyjny B3.2.2 – odpowiednia polityka podatkowa i pomocowa
	B 3.3 Podwyższenie jakości świadczonych usług	B3.3.1 – wdrożenie ISO
	B3.4 Zapewnienie efektywności ekonomicznej	B3.4.1 Wdrożenie metod zarządzania jakością B3.4.2 Aktywizacja społeczności lokalnej i wspieranie oddolnych inicjatyw B3.4.3 Wsparcie rozwoju ekonomicznej bazy noclegowej
Cel B4 – Ochrona zasobów środowiska naturalnego	B4.1 Opracowanie i realizacja programów rozwoju zrównoważonego i ochrony środowiska	B4.1.1 Kształtowanie i ochrona lokalnego układu przyrodniczego i krajobrazowego B4.1.2 Rozwój systemów prawnie chronionych B4.1.3 Ochrona przeciwpowodziowa B4.1.4 Ochrona środowiska wodnego B4.1.5 Ochrona przeciwpożarowa
	B4.2 Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej	B4.2.1 –Tworzenie programów zalesiania gminy
	B4.3 Prowadzenie zrównoważonej gospodarki rolnej	B4.3.1 Promocja walorów agroturystycznych w Aspekcie rozwiązań stosowanych w Unii Europejskiej B4.3.2 Ograniczenie sptywów zanieczyszczeń obszarowych z gruntów i gospodarstw rolnych do wód powierzchniowych i podziemnych B4.3.3 Zachowanie ekosystemów polnych B4.3.4- ekologizacja rolnictwa
	B4.4 Prowadzenie zrównoważonej gospodarki łowieckiej	B4.4.1 Współpraca z kołami łowieckimi w sprawie planów łowieckich B4.4.2 Promocja hodowli przemysłowej zwierząt łownych

<p>Cel C1 – Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego z zachowaniem jego tożsamości</p>	<p>C1.1 Kultywowanie tradycji w życiu zbiorowym</p>	<p>C1.1.1 Promocja atrakcji kulturalno-etnograficznych terenów wiejskich Gminy</p> <p>C1.1.2 promocja specjalów kulinarnych regionu</p>
	<p>C1.2 Rozwijanie towarzystw oraz organizacji działających na rzecz lokalnego środowiska</p>	<p>C1.2.1 Organizowanie przedsięwzięć informacyjnych i promocyjnych</p> <p>C1.2.2 organizowanie spotkań przy kominku ,ognisku z opowieściami legendami, dyskusjami historycznymi z degustacją regionalnych potraw</p>
	<p>C1.3 Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego</p>	<p>C1.3.1 „ Historyczne Knieje „ – program pielęgnacji , zachowania oraz odtworzenia dziedzictwa historycznego regionu /świątynie ,chaty, wiatraki, karczmy ,spichlerze, skanseny archeologiczne, obiekty cmentarne/</p> <p>C1.3.2 –ochrona dziedzictwa społecznego w obszarze sztuki ludowej oraz rzemiosła artystycznego /kowalstwo ,tkactwo, wikliniarstwo , garncarstwo i inne /</p> <p>C1.3.3 wykorzystanie zawodów oraz form rzemiosła artystycznego związanej z drewnem / rzeźbiarstwo , tradycje ciesielskie, bednarskie, snycerstwo , stolarstwo artystyczne</p> <p>C1.3.4 organizowanie festynów rzemiosł i specjalów lokalnych prezentujących sztukę rzemiosła , wyroby rękodzielnicze oraz oferujące specjały lokalne</p>
	<p>C1.4 Wspieranie działań i inicjatyw kulturalnych</p>	<p>C1.4.1 Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych</p> <p>C1.4.2 Utrwalanie tradycji organizacji Dni Szudziałowa</p> <p>C1.4.3 Wspieranie inicjatyw amatorskiego ruchu artystycznego</p>
	<p>C1.5 Wspieranie i promocja twórczości edukacji i oświaty kulturalnej</p>	<p>C1.5.1 Wyznaczenie ścieżek dydaktycznych</p> <p>C1.5.2 Organizacja obserwacji przyrody oraz umożliwienie foto-łowów oraz obserwacji nocnej /ptaki , zwierzyna łowna /</p> <p>C1.5.3 wieże i ambony obserwacyjne</p> <p>C1.5.4 Centrum Edukacji Ekologicznej</p>

Cel C2- Wspieranie rozwoju kultury fizycznej i sportu oraz bazy sportowo-rekreacyjnej	C2.1 Utrzymanie ,rozbudowa istniejących , budowa nowych obiektów sportowych	C2.1.1 Ośrodek rekreacyjno-sportowy Budowa hali sportowej.
	C2.2 Wspieranie działań zmierzających do rozwoju kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży	C2.2.1 Promocja turystyki aktywnej i kwalifikowanej wśród młodzieży /kajakarstwo , wycieczki piesze , narciarstwo biegowe i zjazdowe , turystyka rowerowa , jeździectwo / C2.2.2 rozwój sportu młodzieżowego na bazie klubu sportowego SUDOVIA
	C2.3 Promowanie i upowszechnianie sportu masowego	C2.3.1 turystyka aktywna i kwalifikowana
Cel C3 – Tworzenie warunków do rozwoju edukacji ekologicznej ,turystyki i rekreacji	C3.1 Wytyczenie i odpowiednie zagospodarowanie szlaków turystycznych	C3.1.1 Ścieżki rowerowe C3.1.2 Baza turystyczna dla obsługi ruchu turystycznego na obszarze Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej C3.1.3 szlak konny C3.1.4 szlak kolejki leśnej C3.1.5 szlak narciarski
	C3.2 Realizacja przedsięwzięć promocyjnych	C3.2.1 kawiarenka internetowa C3.2.2 opracowanie materiałów reklamowych oraz kompleksowej oferty katalogowej w postaci elektronicznej C3.2.3 pozyskiwanie partnerów medialnych w zakresie promocji C.3.2.4 zwiększenie konkurencyjności ofert pobytowych oraz innych form turystyki aktywnej
	C3.3 Organizacja czasu wolnego młodzieży	C3.3.1 Tworzenie w szkołach i przedszkolu klas i oddziałów integracyjnych C3.3.2 turystyka edukacyjno – młodzieżowa
	C3.4 Rozwój turystyki weekendowej i pobytowej, mała retencja	C3.4.1 Wykorzystanie stawów na terenie Gminy dla rozwoju turystyki C3.4.2 Budowa zbiorników retencyjnych C3.4.3 Ciąg spacerowy doliny rzeki Sokolda

Cel C4- doskonalenie opieki medycznej i społecznej	C4.1 zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznej	C4.1.1 -informacje o rynku pracy C4.1.2 -pośrednictwo pracy C4.1.3 -organizowanie krótkookresowego zatrudnienia C4.1.4 -prowadzenie zajęć z zakresu poszukiwania pracy C4.1.5 -realizacja programu edukacyjnego o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii wśród dzieci i młodzieży C4.1.6 -poprawa ładu i porządku publicznego C4.1.7 Wprowadzenie Programu „Bezpieczna Gmina”
	C4.2 Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej	C4.2.1 Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy C4.2.2 Budowa mieszkań komunalnych
	C4.3 Poprawa dostępności do opieki medycznej	C4.3.1 Promocja zdrowego stylu życia Organizacja „Białych niedziel”. Badania mammograficzne.

CZĘŚĆ IV WDROŻENIE STRATEGII – MONITORING

W celu zapewnienia efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych istnieje pilna potrzeba stworzenia spójnego systemu monitorowania Strategii. Odnosi się to zarówno do monitorowania zarówno postępów w realizacji celów Strategii, jak i materializujących się priorytetów i działań. Ma to umożliwić ocenę prawidłowości i efektywności zadań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany.

Monitorowanie realizacji Strategii powinno odbywać się co roku, po rocznym rozliczeniu inwestycji. Analiza dokonujących zmian musi być prowadzona stosownie do wewnętrznej struktury administracyjnej i organizacyjnej Gminy tj. na poziomie

- Gminy
- Sołectwa
- Wsi
- Osiedla

Mając na względzie konieczność bieżącego obserwowania zjawisk zachodzących w gminie w związku z realizacją Strategii do procesu monitorowania Strategii powinni być włączeni:

- Urząd Gminy
- Radni
- Sołtysi

W celu urzeczywistnienia zasady partnerstwa w trakcie realizacji Strategii Rozwoju Gminy powołany zostanie Gminny Komitet Sterujący. We wszystkich sprawach związanych z

programowaniem ,realizacją , monitorowaniem i oceną polityki rozwoju Gminy GKS pełni rolę opiniodawczo-doradczą . Obsługę prac GKS zapewnia Urząd Gminy , przygotowując dokumentację dla uczestników posiedzeń i sprawozdania z ich przebiegu .

W celu uzyskania danych na temat przebiegu i efektów wdrażania strategii jest ona poddana bieżącemu monitoringowi .Monitoring jest przeprowadzany zgodnie z przyjętymi procedurami ,na podstawie dokładnie zdefiniowanych wskaźników finansowych i fizycznych oraz wskaźnikach stanu i rezultatów . Wskaźniki te odnoszą do specyfiki udzielanej pomocy (inwestycji), jej celów oraz sytuacji społecznej , strukturalnej i środowiskowej , ocenianej na poziomie Gminy oraz poszczególnych sołectw . W związku z tym Strategia Rozwoju Gminy będzie monitorowana przez następujące wskaźniki :

1. Liczba km zmodernizowanych dróg
2. Liczba km oddanych do użytku sieci wodociągowych i kanalizacyjnych
3. Ilość gospodarstw nowo podłączonych do systemów dostarczania wody i odprowadzania ścieków
4. Liczba nowych i utrzymanych miejsc pracy
5. Liczba nowych zakładów produkcyjno-usługowych
6. Liczba zlikwidowanych przedsiębiorstw
7. Liczba zmodernizowanych i nowopowstałych obiektów sportowych
8. Liczba nowopowstałych szlaków turystycznych
9. Liczba nowych miejsc noclegowych
10. Ilość nowych centrów informacji turystycznej
11. Ilość obiektów turystycznych o wysokim standardzie
12. Stopa bezrobocia
13. Liczba osób podejmujących własną działalność gospodarczą
14. liczba gospodarstw z oczyszczalniami przyzagrodowymi

System monitorowania Strategii ma zapewnić kontrolę efektywnej realizacji przyjętych programów , osiągniętych rezultatów i wpływu jaki wywierają podejmowane działania oraz skutecznie informować i oceniać realizację i wdrażanie celów i priorytetów Strategii. Monitoring powinien umożliwić korygowanie działań , które nie przynoszą planowanych efektów i rezultatów ,reagowanie na zmiany sytuacji w regionie .

PODSUMOWANIE

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szudziałowo jest dokumentem, który powstał w wyniku długotrwałych prac w Zespołach Problemowych ,komisjach Rady Gminy, Stanowiskach pracy Urzędu Gminy, Jednostkach Organizacyjnych oraz uwag nadsyłanych przez przedstawicieli sołectw . Wzorcem i dokumentem bazowym stała się „Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego”, Strategia Rozwoju Powiatu Sokólskiego przy której pracach uczestniczyli przedstawiciele gminy. Radni przez kilkumiesięczną pracę w komisjach nad tym dokumentem wnieśli do niego szereg uwag i propozycji zmian wychodzących naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju wytycza kierunki działań władz samorządowych do 2010 roku, nakreślając płaszczyzny rozwiązań globalnych. Azymuty działań wyrażone w formie celów strategicznych pierwszego i drugiego rzędu oraz kierunków strategicznych do realizacji w poszczególnych obszarach funkcjonalnych i sferach, określają ramy możliwej do realizacji polityki gospodarczej.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju zawiera konkretne zadania określone miejscem, czasem i wartością co do realizacji w najbliższym dziesięcioleciu. Przy bardzo ograniczonych środkach finansowych należy wspierać w pierwszej kolejności te zadania, które dadzą efekt. Strategia przez cały okres jej realizacji będzie podlegała monitorowaniu. Już teraz władze gminy na bieżąco podejmują decyzje kierując się wskazaniem dokumentu. Strategia i kierunki działań w obszarach rozwojowych wytyczają optymalny kierunek rozwoju. Wyzwania niesione przez przyszłość i skala problemów do rozwiązania zmuszają do poszukiwania rozwiązań niekonwencjonalnych, innowacyjnych, ukierunkowanych na osiągnięcie sukcesu.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju jest wielką szansą i wyzwaniem dla całej społeczności i współpracujących z nią podmiotów. Tworzenie wizji zmian, wyznaczanie celów i dróg ich osiągnięcia otwiera nas na braki i słabości, jednak ukazuje też nowe perspektywy i możliwości. Warto je zrozumieć, ująć w słowa i zestawić - to pierwszy krok do rozwiązywania problemów, nawet tych na początku nierozwiązywalnych.

Edukacja i zdrowie, opieka społeczna, bezpieczeństwo publiczne, a także rozwój infrastruktury, to tylko niektóre z dziedzin, jakie będą łatwiejsze do realizowania dzięki lepszej współpracy mieszkańców powiatu. Uświadamiając ten fakt zyskujemy sojuszników gotowych do współpracy. Ugruntowując jednolite stanowisko co do kierunków polityki gospodarczej w głównych ośrodkach decyzyjnych, ułatwiamy i przyśpieszamy powstawanie uchwał.

Wokół nas funkcjonują rodziny, organizacje i instytucje, które chcą i mogą przyczynić się do powodzenia realizacji naszych przedsięwzięć. Jest to związane z przyrostem nowych miejsc pracy. Pomagając sobie nawzajem, stajemy się inwestorami w budowaniu przyszłości, a nie petentami przeszłości. Nasze otoczenie to wizytówka dobrobytu mieszkańców, troski i mądrości gospodarzy.

Tylko wyrazista wizja rozwoju i wola działania poprowadzą do sukcesu. Łącząc wysiłki w realizacji przedsięwzięć wspólnie wykorzystamy środki i fundusze pomocowe.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
mgr inż. Leszek Olchowik